

• Doorzichtige noppenbeker van kleurloos/lichtgeel glas (Duitsland of Zwitserland, eind 13de of begin 14de eeuw), hoogte 7,6 cm; Annate-Drieën (de heilige Anna met haar dochter Maria en haar kleinkind Jezus), houtsnijwerk, originele polychroom beschildering (Zuidelijke Nederlanden, 15de eeuw), hoogte 37 cm; wierookbrander (censer) in de vorm van een fabeldier (kylin), Wanli periode (circa 1572-1620), hoogte 14,5 cm; tinnen miniatuurkannetje, (eerste helft 16de eeuw), bodemvondst Zeeland, hoogte 9,5 cm; baardmankruik (Frechen, gedateerd 1605), hoogte 35 cm. Particuliere collecties.

De toekomst van een collectie

Ontzamelen en afwikkelen van nalatenschap

Tekst Marloes de Moor | Fotografie Walter Lensink

Voor verzamelaars zijn collecties vaak een levenswerk, zorgvuldig opgebouwd en gekoesterd. Maar wat gebeurt er met al die bijzondere objecten na hun overlijden? Steeds vaker ontzamelen mensen al tijdens het leven met hulp van specialisten zoals Veilinghuis De Jager. Zo zorgen zij ervoor dat hun verzameling een passende bestemming krijgt.

Kunst, antiek, zilver- en kristalwerk, design, porselein, bronzen beelden, muziekinstrumenten, munten, zeldzame fossielen, meetinstrumenten, botanische boeken, atlanten en affiches. Veel mensen in Nederland koesteren een bijzondere verzameling. Niet zelden is het hun levenswerk. Vaak hebben zij hun objecten keurig gerubriceerd en in vitrines als museumstukken uitgesteld. En dan rijst op den duur de vraag: 'Wat nu als ik er niet meer ben?' Het is inmiddels niet meer vanzelfsprekend dat een volgende generatie de collectie overneemt. 'Vroeger was dat wel zo,' vertelt Arno de Jager van Veilinghuis De Jager in Goes. 'De oudere generaties vonden dat hun kinderen blij moesten zijn met hun erfenis. De gedachte was dat je alles moest bewaren en doorgeven aan een volgende generatie. Maar sinds een jaar of

twintig, dertig beginnen erflaters bij leven al na te denken over wat er met hun verzameling moet gebeuren. Zij beseffen dat bijvoorbeeld een interieur- of kunstcollectie gebonden is aan persoonlijke smaak. Waarom zou je daar je erfgenamen mee opzadelen?'

Meer dan verzameling

Arno de Jager helpt onder andere bij het 'ontzamelen' en alles wat daarmee samenhangt. Sinds dit jaar is nalatenschapsafwikkeling een nieuw onderdeel van zijn bedrijf. 'Dat is veel breder dan de hamer optillen en neerslaan. Wij ontzorgen op allerlei gebieden, desgewenst tot en met de uitvaart aan toe. Het gaat niet alleen om advies over praktische, juridische en fiscale regelingen, zoals erf- en schenkbelasting en het opstellen van een levenstestament, maar bijvoorbeeld ook over de opvang van achtergebleven huisdieren. We hebben daarvoor een speciale stichting in het leven geroepen. Als mensen veel verzameld hebben, vergeten zij soms wat er moet gebeuren met hun huis- of buitendieren, waar zij hun hele leven met veel liefde voor hebben gezorgd. Doorgaans gaan die naar een asiel. Dat kunnen wij voorkomen door voor de dieren een nieuwe plek bij een andere eigenaar te zoeken. Daar krijgen zij dezelfde kwaliteit van leven, liefde, aandacht en medische verzorging.

• Affiche door
A.M. Cassandre
'L'intransigeant' (1925).
Particuliere collectie.

AMCASSANDRE 1925

HACHARD & CIE
8, PLACE DE LA MADELEINE
PARIS

Als stichting dragen wij zorg voor de kosten van bijvoorbeeld de dierenarts. Kortom: wij gaan verder dan alleen inboedel en verzameling veilen en de opbrengst uitkeren aan de erven.'

Samen met de erflater kijkt De Jager hoe de nalatenschap geheel naar diens wensen behandeld kan worden. Gaat die naar familie, naar legaten of goede doelen, naar een veiling, museum of collega-verzamelaars? 'Je kunt de verzameling bijvoorbeeld verdelen onder erfgenamen en andere belanghebbenden, maar het is ook mogelijk de collectie tegen een getaxeerd bedrag te verkopen aan collega-verzamelaars en de opbrengst na te laten aan erfgenamen.'

Niet alles hoeft geregistreerd te worden

Om de nalatenschap goed te kunnen regelen is het noodzakelijk de verzameling vast te leggen. Ook die klus kan De Jager uit handen nemen. 'Verzamelaars hebben vaak zelf al een administratie bijgehouden. Als dat niet het geval is, doen wij dat voor ze. Het gaat er vooral om belangrijke

stukken uit de verzameling te beschrijven. Niet alles hoeft geregistreerd te worden; we kijken alleen naar wat bijzonder of zeldzaam is en wat financiële waarde heeft. Dat gaan we vervolgens catalogiseren, zodat voor de erfgenamen later duidelijk is wat de erflater ermee heeft bedoeld.'

Passende bestemming

De Jager raadt aan bij leven al te bedenken wat er met een verzameling moet gebeuren en te informeren of bijvoorbeeld een museum geïnteresseerd is. 'Als dat na het overlijden pas gebeurt en blijkt dat er geen behoefte aan is, moet er alsnog een andere plek voor worden gezocht.'

Zo begeleidde De Jager een man die hoorapparaten verzamelde bij zijn nalatenschap. 'Hij wilde zijn collectie schenken aan de universiteit die hem had opgeleid. Heel nobel van hem, maar de vraag was of de universiteit op die collectie zat te wachten. Aan het tentoonstellen en onderhoud van de verzameling zijn kosten verbonden en daar is vaak geen budget voor. Na overleg bleek inderdaad dat de universiteit er geen belang bij had. De man heeft er toen voor gekozen een percentage van de opbrengst van zijn nalatenschap aan de universiteit te schenken. Die kon daarmee een nieuwe studierichting opzetten.'

Maar het kan ook anders lopen. Zoals bij de nalatenschap van een man die eigenaar was van een

* Romeins glazen kopflesje, Medusa (2de eeuw), hoogte 8,9 cm; bronzen gerechtigheidsvuist (16de eeuw), bodemvondst Delft, hoogte 9,5 cm; gouden zegelring met robijn in zoisiet (18de eeuw), bodemvondst Kampen; Chinese Ghendi kraakporselein met vliegende kraanvogels (17de eeuw), hoogte 13,8 cm. Particuliere collecties.

* Kom met oren, kobaltblauw glas met emailbeschildering, jachttafereel (Bohemen, 1609), hoogte 5,8 cm; etnografisch beeld, Ere ibeji (Nigeria, 19de eeuw), hoogte 20 cm; waaier met huwelijks- en liefdesymbolen (Holland, 18de eeuw), beenlengte 27 cm. Particuliere collecties.

winkel in design. De Jager hielp hem bij de afwikkeling. 'In de jaren zestig is hij samen met zijn vrouw op het juiste moment al begonnen met het verkopen van het typische Deense design en klassieke ontwerpen van onder meer Le Corbusier. Ze kochten zelf vaak *limited editions* of eerste stukken.

Een paar stukken zijn naar musea gegaan

Hun interieur vertelde een levensverhaal op het gebied van meubelen en kunst. Als een collectie, zoals die van hen, op een juiste manier is opgebouwd zie je dat die wereldwijd wordt doorgegeven aan galleries, van New York tot Australië en Qatar. Een paar stukken zijn naar musea gegaan. Een verzameling hoeft dus niet in zijn geheel bij elkaar te blijven om toch een mooie bestemming te krijgen.'

Emoties

Verzamelaars koesteren desondanks vaak de wens om hun volledige collectie onder te brengen in een museum. Dat is echter niet altijd mogelijk.

'De meeste musea in ons land zitten al behoorlijk vol. 5 procent wordt tentoongesteld en 95 procent zit in het depot. Zij kunnen niet zomaar alles aannemen. Soms willen ze wel een deel van de collectie hebben. Of er gaat een legaat mee als een soort bruidsschat zodat de gedoneerde stukken tentoongesteld kunnen worden. Als een verzameling gedoneerd wordt aan een museum, kan een vrijstelling van de erfbelasting van toepassing zijn. Je maakt in zo'n geval een conceptovereenkomst met het museum, waarin staat dat een item of deel van de verzameling daarnaartoe gaat. Na overlijden moet het museum het legaat of de objecten nog daadwerkelijk goedkeuren en aangeven dat ze die willen hebben. Dan moeten ze alsnog marktconform getaxeerd worden, want de waarde kan in de tussentijd veranderd zijn.'

Hoezeer De Jager ook kan helpen met advies en regelwerk, afscheid nemen van een collectie gaat gepaard met emotie. 'Verzamelen is leuk, maar ontzamen is iets heel anders. Mensen hebben er in het begin vaak moeite mee, maar naarmate het proces vordert, lucht het ze ook op en geeft het rust dat het voor de toekomst geregeld is. De last van het regelen komt na het overlijden niet op de schouders van de kinderen terecht. En tot die tijd blijft alles zoals het is.'

www.veilinghuisdejager.nl